

HORTOBÁGY.

DEBRECZENI HETILAP

KÖZHASZNU ÉS MULATTATÓ TARTALOMMAL.

31. szám.

Első évfolyam. 1862.

Nov. 28.

Hirdetmény.*)

A cs. k. kerületi katonai és állomási parancsnokságtól közhírré tétetik, hogy az, az itteni múlt hó 30. kelt rendelet folytán, a „Hortobágy“ szerkesztőjé ellen, általános csend és rend elleni vétség miatt indított vizsgálat, e hó 5-dikén kelt legfelsőbb határozat továbbá f. hó 19. ó cs. k. Felsője kézírata és a nagyméltóságú cs. k. hadügyminisztérium f. hó 19. cs. k. 3893 sz. a. kelt rendelete folytán, melyszerint minden a polgári egyének ellen indított vizsgálatok megszüntetése rendeltetett, e hónap 22. megszüntetett.

Kelt Debreczen Novemberhó 23. 1862.

Prouvy
cs. k. Ezredes.

*) Felszözlítettünk e czikk közlésére — A szerk.

Levéltöredékek.

Páris. 1862. Aug. 28.

Reggeli 8 óra tájon Londonból elindulva, s egy darabig vasuton, aztán tengeren, Franciaországban pedig ismét vasuton utazva, esti 8 órakor már itt voltunk. Roppant gyorsaság! — A tengeren — daczára némely gyöngye idegzetűeknek, ismét egyikünknek sem volt semmi baja.

Most mikor már túl vagyok Londonon, — mert mig benne voltam, óriási voltától megigézve nem mertem ellene szállani, — most kedvem telik benne, hogy neki forduljak és elgondoljam: mennyit szenvedtem benne. Az embernek soha sem adnak levest, vagy ha igen: nincs benne köszönet, vizet sem adnak semmihez, hacsak különösen nem kérjük, de ha van is viz: nem meri az ember a roszt kávéra inni; az ágy — hacsak az ember erősen sokba keríteni nem akarja, — felette kemény, a paplan vékony, a párnában alig van fél font toll; — arra meg, hogy az ember rá gyujthasson, a helyet és időt nagyon keresni kell, annak az utczán vagy népszínházon kívül helye alig levén; szóval nem bánom, hogy

kinn vagyok abból az országból, hol a hust véresen eszik.

Párisban legelőször is levest kértem, s ha haza megyek, nem győznek levessel, ugy kiéheztem az örökös vaj, tojás, sonka, kolompér, mustár stef. mellett, melyeket az ember összevegyit s ugy tölti magát velök. — Minden nőnek a ki Londonba megy, ajánlom, hogy nagy türelemmel előre felfegyverkezzék. Z. né asszonyságnak egész Londonban nem tudtak kedvére való levest főzni.

Az a sok különös szokás, mely a londoni illemszabályokat képezi, s a legfőbb dolgoktól a legkisebb csekélységekig mindenben nyilvánul, csak azért nem bántott tulságosan, mert az még eldöntésre vár: vajjon nem az övéik-e jobbak a mi szokásainknál?

A tengeszoroson innen már nem oly szép zöld a fü, a legelősző barmok soványok, a lovak girhesebbek, a virág és veteményagyakat felverte a gyom, s a házak viskószzerűek, körülbelöl mint nálunk. S különös! szinte jól esett ez elhagyottabb vidékeket látnom, s azon gondolatot tovább fűznöm; hogy Magyarország is lehet még olyan, mint most Franciaország. — Azonban nem sietek a reménységgel, mert még ezután látandom Párist és vidékét, mert későn érkezünk be és itt még nem láttam egyebet, mint nappali fényességű egy két utczát és nappali fényességű boltokat.

Páris. 1862. Aug. 30.

Ha már az ember ide fáradt, hát csak akar érte valamit látni. Nagy alvás után tehát tegnap reggel nyakunkba vettük lábainkat egyetlen utitársammal, — a többi még Londonban elmaradt, — s felkerestük a magyar utazó társaság ügynökét. Ettől hallottam, hogy levelem érkezett ugyan, de neki nem adták ki, mert ajánlva van s a czimzett sajátkezű aláírása nélkül a postán marad. Miután S. ur egy ideig beszédet tartott, azután nejének mutatott be, ki Debreczenből való, s beszélgetésben ugy el telt az idő, hogy csak d. u. egy óra lett. — Csak ekkor indultunk el egy izraelita vezető atyánkfia nyomán, kiről hírek hírére észrevettük, hogy semmit sem tud. — Mentünk ugyan vele a Louvrebán, a Tuileriákban és kertében,

a Napoleon, Vendome piaczkon és a Concordia téren, hol egy Egyiptomból ide hozott 3500 éves 5000 mázsa sulyu oszlop van, és a hol Robespierre 1500 embert lenyaktilóztatott, végül pedig magát Robespierret lenyaktilózták. Láttuk a Párist két felé metsző Seine folyamot, s végig mentünk az árufolyosón, melynek lábait végtelen hosszúságú házsor képezi, melyen esernyő nélkül az elfáradásig mehetni, s hol gazdagon feldiszitett boltok tulajdonosai fizetik a boltbért, a nélkül, hogy bárki is tőlök valamit venni merne. Voltunk az ország alsó házában, hol egykor a köztársaságot kikiáltották, s elhaladtunk a pénzcsarnok mellett, — mindezt ebéd ideje előtt d. u. 5 óráig. De végre is kiütötte magát a szeg a zsákból. Ugyanis elég olcsó és jó ebéd után dalmüvet akartunk hallani. Jegyet váltattunk s két féle helyet a színházban már még is ültünk, s mégsem adatott a dalmüvet — a Hugentákat — hallhatunk; mert jegyünkkel először a földszinre utasítottak, innen kihittak s majd a darab kezdeteig a 3-dik emeletben foglaltattak velünk helyet, midőn értésünkre adatott, hogy a kakasülőre kell mennünk. Mi pedig megsokalván a dolgot, oda nem mentünk hová a mi emberünk — mint később megtudtuk: háromszoros áron — jegyet szerzett, hanem haza mentünk, utközben vezetönket mint tudatlant és talán rossz akaratut elcsapván.

Ma már egy térképet használtunk vezetőül és mondhatom jól kijöttünk vele. — Omnibuszon elmentünk a Jardin des plantesbe, hol szép botanikus és egyéb diszkeretek, ezek mellett állatkert, száz meg száz féle vad és szelid s ismét mellette egy muzeumban millio kitömött és szeszbzen tartott állat ingyen látható. Azután a Gobellinben bámultuk: hogy szövik a szebbnél szebb képeket, mit megelőzött a sors azon játéka, hogy ugyanezt egy oly házban akartuk látni, — rossz francia beszédünkre mutatni akartak is valamit, én nem tudom mit, — a hol házassítási intézet van. Térképünk segédelmével tovább menve, utközben több helyt igen nagy sütő tököket láttunk megvágottan kitéve; egy különösen feltűnő nagyságuból magvat is kértem, melyet magammal haza viszek. Nem különben szereztem magamnak egy pinczér protectiója mellett néhányat a cantaloup dinnye magvából, melyen kívül más faj az egész Párisban nincs, melylyel az egész város elárasztatik. Voltunk a Pantheonban, mely előtt Attila szobra áll azon helyzetben, a mint szt. Genovéva által megkérleltetve már kivont kardját hüvelyébe visszadugja. A templom alatti sirüregben megmutatták Voltaire és Rousseau — a két nagy ellenfél — koporsóit, s megszólaltatták a mesteri ügyesség által terepített viszhangot. A nagy halottak megdicsőítésére szánt e rideg helyből kiérve a Luxemburg palota kertébe siettünk, s ismét volt módunk kertészeti szépségekben gyönyörködni. Nekünk e szakban sin-

csenek embereink, pedig bizony megérdemlené a fáradságot, s ha valamire, erre leginkább akadna nálunk megrendelő. — Mig a Boulevard Sepastolon (a mostani francia császár által, régiek helyén roppant költséggel alakított utczák egyikén,) tegnapi ebédlésünk helyére a Palais Royalba jutottunk, többet kitanultunk Páris fekvése és minőségéből, mint Londonéból 12 nap alatt. — Kielégítő ebéd után este még a fényes Montmartre és ebből folyó több boulevardon, özönlő, hullámzó, zajongó emberár közt magunkat kísétálván, nem maradt egyéb hátra, mint fáradt testtel szállásunkra térni.

Párisban több a szépség, s több a művészet, mint Londonban; ellenben London nagyobb kereskedés és iparban; — ha kérded, hogy nekem melyik tetszik jobban? azt felelem, hogy mindenik. E két város a mostani gőzvilágban csak egy napi ut ugyan egymástól, de arra elég távol, hogy meglásson, miszerint egyik a másiktól semmiben se vett mustrát, egymástól mindenben különbözők, csak abban látszanak egyezni, hogy roppant gázvilágítás mellett itt is, ott is éjszaka hemzsegnek inkább mint nappal. — Mig Londonban s egész Anglaában a testörökön kívül alig van néhány katona, mert vagy nincs szükség katonára, vagy ha kell, minden fegyverfogható az, s a törvény a legfőbb hatalmasság, — addig itt egymást éri a különböző öltözetű katonaság, köztök a törökös öltözetű és kinézésű zuáv. Mig az angolnak nincs nemzeti zenéje, öltözete, táncza, sőt nyelvét is csak a németből rontotta magának, addig a francia mindenben eredeti.

Londonban az „umbrella,” Párisban meg a „carafina” szókat gyakran hallottam használtatni. Ebben mi mindegyiknél elébb vagyunk, mert régen volt az, hogy mi az esernyőt umbrellának, a kancsót pedig karafinának hívtuk.

Genf. 1862. Sept. 6.

Ne csudálkozzál rajta, hogy mindeddig nem írtam; ha az ember ennyire bele jó a nézésbe és kutatásba, mint én most, nehéz az íráshoz hozzá jutni.

Aug. 31-dikét egészen elfoglalta egy kirándulás Versaillesbe. Versailles mintegy 30000 lakossal bíró város, királyi lakkal, mely maga is oly nagy, mint egy város. Óriási tünemény itt az épületek csoportja, s kábitó az ezekben felhalmozott kincs történelmi képek, és szobrokban. Versaillesból — mint a kinek feladatát meg kell oldani, — még óriásabb kivitelű kerteken át, tavak és szökőkutak mellett elgyalogoltunk a nagy és kis Trianon kéjllakok belsejét, — melyekhez a francziák annyi jó és rossz emléket kötnek, — szemügyre venni és kerteit feljárni. — Alig viszek utazásomból erősebb benyomást haza, mint a melyet a külföld kertépitményei reám tettek. Csak most tudom: mit tesz az a szó, hogy „kert,” megtanultam

oly helyeken, hol a tájviszonyok kedvezők, s ész pénz és akarat nem hiányzik. — Akkor nap még korán visszaérkezve Párisba, az este fennmaradt részét ismét a fényes boulevardokon járkálással töltöttük el. Londonnal ellenkezőleg itt úgy látszik a kereskedők vasárnap is dolgoznak, ha van mit. Legalább a sok czifra bolt és kávéház vasárnap is mind nyitva volt.

Sept. 1-jén — még mindig vezető nélkül — meglátogattuk Országh fényképészt, ki hazájának a maga szakában becsületére vált; megnéztük a Notre-dame templom és a köz áruló helyet kívülről, az arc de triumpheot, keresztül mentünk az elisei mezőkön s a tuileriák kertén, — s azt gondoltuk, hogy eleget láttunk, pedig sept. 2-kán értelmes magyar vezetőhez jutván, csak ekkor kezdődött meg igazán annak láthatása, a mi Párisban látni való. — Most már a köz áruló helynek nem csak mellette, hanem bele is mentünk. Az épület vagy inkább épület csoportozat 14 millio font vas és 7 millio téglából készült; hust, halat, gyümölcsöt, zöldséget s ételmaradékot áruló kofáknak temérdek czintáblája, a földszin alatti üregben pedig mindegyiknek elkülönzött raktára van itt. E földalatti raktáraknak most távol vidékekkel vasut által összeköttetése tervezetik, mi által a földfeletti forgalom alkalmatlansága valamenyire kevesbítettetni fog. Képzelheted ebből: minő fokon áll az itteni embertömeg szüksége, hogy imár ilyenekről is gondoskodni kell.

A sok kutfő közzül melyek mellett elhaladtunk, csak egyet említek: az ártatlanok kutját. — Ennél és a halva találtak házánál elmenve a Notre-dame toronyba mentünk fel, látni, hogy ki legyen most a harangozó, és meg van e még a nagy harang? Ott ropant magasságból egész Páris terült el előttünk. Megnéztük az igazságügyi palotát, a Hotel Chlyniket, melynek egy része még a rómaiak idejéből fenntartott rom, nagybecsü és számú régiségekkel, a Luxemburg palota fényes belsejét, este pedig a Pére Lachaise temető nagyszerü és temérdek siremlékeit, melyek létezését csak az teszi megfoghatóvá, hogy Párisban vagyunk. Az este többi részét a Chatelet színházban töltöttük egész éjfélidőre, mert nem remélem, hogy valaha még lássak oly gépezetet és disztiményt, mint a minő itt van, azon kívül nevezetes e színházban a világítás is, melynek lángjai el vannak takarva.

De ha csak neveit akarnám is leírni az itt látott nevezetességeknek, hosszúra terjednének soraim, Csak egy két élményemet említem meg.

A bois de Boulogne, melybe sept. 3-kán mentünk, hajdan erdő volt, most is az ugyan, de egész kiterjedésében diszkertté alakított. Még pedig milyen diszkertté? azt le nem írhatom, mert csak arasznyi tért sem tudok otthon körülünk olyat, a mihez hasonlithassak. — Nagyon élvezetes itt az állat és nő-

vény honosítási telep, melyben mint hazánkból levőket két tuzokot, egy tehenet, egy bikát és siringa jó-sikaeana transilvanicát találtunk, de mely utolsónak a felirat szerint már a neve is acclimatisálva van, mert siringa josikoeának nevezetik.

Megemlítem a fegyvertárt, melyben Báthory István lengyel király kardjára figyelmeztettek; s egy marhavágó intézetet, melyben az a legnevezetesb, hogy benn van a városban, mıt csak azon nagy tisztaság tesz megfoghatóvá, mely itt a kezelésnél uralkodik.

Megnéztük végre Napoleon sirját. Nem irhatom e két szót eléggé nagy betűkkel, hogy ez által némi sejtelmet nyujthassak azon nagy dolog felől, mely e sir létrehozásánál történt. Mit el nem követtek egy halandó ember emléke megörökítésére! oly király alatt, kinek ez a dolog nem lehetett inyére.

Most itt vagyok a Schweizban, miután láttam az emberi kéz nagy munkáit, eljöttem bámolni a természetét.

Nyílt levél!

Tisztelt szerkesztő ur!

Debreczen 1862. Nov. 24.

Az időszaki sajtó magasztos feladata a nemzeti közügy érdekében figyelmet érdemlő fölszóllamlásokra a közönség figyelmét felhívni, s a valóban pártolásra méltó ügy fölkaroltatására buzditólag hatni. Azért is igen szükségesnek látom, egy a Bihar 16-dik számában megjelent közlemény tartalmát a Hortobágy olvasóival megismertetni.

Tiszteletes Rácz István gyantai h. hitv. lelkész ur, a nemzetiség és népnevelés érdekében, f. évi nov. 21-ről kelt felszóllalásában hazafias bizalommal esd a nemzet színe előtt, hogy a széplaki és kisházai fiók egyházak eloláhosodott, ref. vallásu hivei részére alapított népiskola fenntartásához áldozatfílléirevel járulna.

Széplak és Kisháza a Fehetekörös völgyén Gyantától nyugotra eső két vegyes román magyar népességű község. Azaz néhány évtized előtt a népesség még vegyesnek volt mondható. Pár évvel ezelőtt azonban, — mint a tisztelt lelkész ur közleményéből a nemzetiség ügyét szíven viselő hazafi méltó megdöbbenéssel olvashatja, — ezen két község mintegy 200 lélekre menő h. hitv. népessége már azon ponton állott, hogy magyarsága csak neveiben s az öregek emlékében élt, valósággal pedig a két falu román ajku népességébe olvadt, a mennyiben a magyar nyelvet már csak az öregek beszélték, az ifjabbak csak értették, a gyermekek közzül pedig a két faluban csupán egyetlen egy volt, ki nemzeti nyelvén beszélni tudott.

Beteljesedtek itt a szentírás ama szavai: „el-
vész az én népem, mivelhogy tudomány
nélkül való.“

Belátta közlő lelkész ur, hogy itt az egyedüli
baj az iskolázás hiánya s erélyesen fölkarolva hivei
elhagyatott ügyét, a közel vidék magyar ajku lakosa-
ihoz fordult sürgős segélyért.

Szorgalmazó szava nem is maradt minden siker
nélkül, mert a Szalontai egyházvidék több községe
mintegy 500 forintra menő segélyt nyújtott; mely
kegyes adományból a szükséges telkek megvásárol-
tatván, az iskolaházak fölépültek s mivel az összeg
csekélyisége miatt rendes tanítók alkalmazása lehet-
séges nem volt: mindkét fiók egyházba egy-egy értel-
mes gyantai földmives rendeltetett, kik nem annyira
a szóba sem jöhető mindössze is 10 frt és három kö-
ből tengeriből álló évi díjért, mint hazafias és vallásos
buzgóságból a két fiók egyházbéli gyermekeket ma-
gyarul beszélni, írni és olvasni megtanították, s
a vallásos szertartásokba, éneklésbe és imádkozásba
beoktatták.

Ily csekély segedelem mellett is mily roppant
eredmény! Két fiók egyház ifju nemzedéke van vissza
nyerve a magyar nemzetiségnek! Ha pedig a meg-
alapított két iskola jövőjét szilárd alapra helyezni
sikerülhet: 200 főre menő népesség leend a magyar
nemzetiségnek örök időkre biztosítva.

És épen oda van irányozva nevezett gyantai lel-
kész ur kérelme, hogy célznak megfelelő alapítványi
összeg előszerzésével, említett két fiók egyházban két
állandó tanítói állomás szerveztetvén, a népnevelés
ügye megszilárdíttassék, nehogy az eddig begyűlt cse-
kély összeg kimerültével az iskolaházak elpusztuljanak,
s a lelkes felszólamlás után több buzgó hazafi
által támogatott ügy előbbeni szomorú helyzetébe
vissza süllyedjen.

A Belényes város levéltárában megtekinthető
adatok szerint a fekete Körös völgyén, az erdélyi ha-
társzélától egész Tenke vidékeig mintegy 14 község
vesztette el másfélszázad alatt magyar nevével együtt
magyar nemzetiségét, csupán azért, mert a népnevelés
teljesen el volt hanyagolva.

Hogy pedig azon föltevés, — miszerint eme saj-
nos esemény a népnevelés hiányában találja egyedüli
magyarázatát — egyáltalában nem alaptalan; annak
bebizonyítására elég legyen fölemlíteni, hogy azon
szinte az említett vidéken eső, részint teljesen, részint
csak egy részben magyar községekben, mint p. o.
Remete, Tárkány, Négerfalva, Fenes, Belényesujlak,
és Sonkolyos, hol a népnevelésre némi gond fordítat-
tott, hol a gyermekekben a magyar elemi oktatással
a nemzetiség tudata fölébresztetett: a h. hitv. magyar
nép, — bár különben a román nép nyelvét tökéletes
folyékonytsággal beszéli, sőt annak öltözetét, s nagy

részben nemzeti szokásait is elsajátította, — lélekben
magyar maradt, s nemzetiségéhez bármely alföldi vi-
dékhez méltó hűséggel ragaszkodik.

A nemzetiség szellemi kincs, melyet csak ön-
meretre ébredt lélek képes megőrizni. Hol butaság
üti föl tanyáját, hová nem terjed a szellem boldogító
világa, hol az emberben csak az állat él, ott elenyé-
szik a nemzetiség varázs hatalma.

Ha méltán fájlaljuk az elődök közönyösségét, kik
a főlebb szóba hozott községeknek a magyar nemzet
kebléről leszakadását meggátolni nem igyekeztek: illő,
hogy mi éberebb figyelemmel őrködjünk s nemzetiség-
günknek minden talpalatnyi tért áldozattal is megvé-
deni kötelességünknek tartjuk.

A Gyantai lelkész megtette kötelességét. Fogadja
érte minden igaz magyar hazafi hálás elismeréssel pá-
rosult szives köszönetét.

Most rajtunk a sor, hogy átértve törekvésének
nemes irányát, siessünk a nemes célra meghozni ál-
dozat filléreinket.

Kétséget nem szenved, hogy a h. hitv. tiszántuli
egyházkerület lelkes kormányzó, hivatalos uton is
megteendik a kellő lépéseket, hogy azon fiók egyhá-
zak iskolái részére az egész egyházkerület összes egy-
házaiban segély gyűjtessék.

Azonban a hivatalos eljárás hosszabb időt
igénylő eredménye reményében nem késhtünk, a lel-
kes felszólamlás folytán magán uton is sietőleg meg-
tenni, a mi hatalmunkban áll.

Ha Debreczenben minden protestans hitfeleke-
zetű egyházi adó köteles egyén csak egy-egy krajczárt
juttat is e szent célra, s azon tetemesebb vagyonnal
rendelkező testületek és egyének, kiknek nevével a
közügyek körül oly gyakran találkozunk, ez alkalom-
mal sem vonandják meg körülményeikhez mért ado-
mányaikat: csupán városunkból oly jelentékeny össze-
get juttathatunk a tisztelt lelkész ur kezéhez, mely őt
a magasztos célhoz egy lépéssel közelebb vezérli.

Remélhető, hogy a Kaszinó tisztelt elnöksége s
a közjóra mindég áldozatkész kereskedelmi, részvé-
nyes és ipartársulatok székek a befolyandó önkéntes
adományokat a Hortobágy szerkesztőségéhez bekül-
deni szivesek lesznek.

Őn pedig szerkesztő ur hazafias kötelességének
ismerendi, az adakozók névsorának közlése mellett a
hozzá küldendő összegeket rendeltetése helyére eljut-
tatni.

Adja Isten, hogy a tisztelt lelkész urnak a nem-
zet egyeteméhez intézett esdő szózata városunk ke-
belében ne hangozzék el eredmény nélkül. Ha azon
emberiségi, magyar nemzetiségi, és vallásos szempont-
ból háromszorosan fontos ügynek kielégítő sikert ohaj-
tunk, szükség, hogy a közművelődés ügyeért buzgó,

eredeti magyar szellemü, s tulnyomólag protestans vallásu debreczeni polgárság menjen elől jó példával. *)

(* Kötelességünknek tartjuk e figyelemre méltó ügyet felkarolni, s felhívjuk különösen e nemes város h. hitv. polgárait, és testületeit, hogy azt tehetségök szerint előmozdítani, s adományait akár hozzánk juttatni, akár csak bejelenteni sziveskedjenek. Szerk.)

Közélet.

Az ó cs. k. ap. Felsőge f. hó 19-diki legkegyelmesebb kézírata által adott általános és föltétlen amnestia következtében, a helybeli katonal törvényszék előtt folyamatban volt bűnperek már megszüntetvék s a bebörtönözve volt politikai foglyok haza bocsáttattak.

Zenedeegyletünk f. hó 23-kán tartott közgyűlésében a mult közgyűlés jegyzőkönyve felolvastván, Elnök bejelenti, hogy a nmlgu m. helytartótanácsból az egyleti alapszabályok oly megjegyzéssel hagyattak helybe, hogy ezentul az egyleti elnök és az igazgató választása felsőbb megerősítés alá lesz terjesztendő. — Tekintetbe véve, hogy ily eljárás semmi féle egyletnél eddig nem követtetett, sőt alapja még a Bachkorszak alatti egyleti szabályokban sem található: a közgyűlés az említett megjegyzést csak tollhibának tekintheti, annyival inkább, mert a szövegben az is előfordul, hogy a közgyűlések a helytartóságnak mindig előre bejelentendők, — s a választmányt megbizsa, hogy ily értelemben felterjesztést tegyen. — A számadások felülvizsgálásával Simonffy Imre, Kerekes József és Márton László urak megbizatnak. — Az egylet pártfogójaul gr. Dégenfeld Imre, és tiszteletbeli tagjaul Hollóssy Kornélia, b. Prónay G. Mátray G. Mosonyi M. Ábrányi K. Erkel F. Simonffy K. Szénfy G. és Székely I. általános felkiáltással elválasztattak. — Elhatároztatott, hogy az oly tagok, kik az aláirt összeg befizetését határozottan megtagadnák, különség nélkül bepereltessenek. — Elhatároztatott, hogy ez év folytán még egy közgyűlés tartassék, melyben a kormányzó választmány, eddigi működéséről általános jelentést tegyen. Bejelentettek alapítókul: Jámbor Ferencz, Kola János és Paksy Imre 100-100 firttal; rendes tagokul: Fráter Béla, Faulwetter Sándor, Aszalay Kónya József, Lovassy Sándor, Kenderesy János, Nadányi Mihály és Hegyi Mihály.

Az e közgyűlésre bemutatott igazgatói jelentésből itt közöljük azon adatokat, melyek e hasábokon közölve még nem voltak: Az énekiskolában tanul 66 leány és 91 fiu, a zongoraiskolában 22 l. és 24 f. a hegedűiskolában 3 l. és 45 f. összesen a zenedében 251 (némelyik azonban több osztályba járván: egyénilig 230, ezek közt ingyen 48 szegény sorsu) növendék. — Tandijból van az egyletnek az isk. évre összesen 1206 frt, beírásidijból 230 frt jövedelme. — Az alapítványtőke 16280 fto tesz. — Az egylet alapítóinak száma 113, rendes tagjaié pedig 190. — Az alapítványokból befizettetett 2820 frt tőke, és 418 frt 47 kr, a tagdíjakból 930 frt. — Egyszer mindenkorra adtak többen 466 fto. — Az intézet részére adtak: Reményi E. Zengei J. Komlóssy L. egy-egy hegedüt, Komlóssy I. egy brácsot, Kiss S. egy zongorát, Simonffy Imre néga 13 db. zeneművet, Komlóssy L. 33 zeneművet 134 kötetben, és Debreczen város tanácsa 5 db. hangjegytartót. — Az egész valószínű jövedelem a jelen isk. évre 3606 frt 80 kr-ra, a valószínű kiadás pedig 3060 ftra van téve.

A debreczeni ref. főtanodát, az 186²/₃-dik tanév első felében, a tanulók következő számmal látogatják:

1. Szaktanoda. (Akadémia.) Hitvégett 17, hitész 72, jogász 46, bölcsész 203, képezdész 20, — és így 358 felsőbb tanuló.

2. Középtanoda. (Gymnasium.) I-ső osztály 107, II-dik o. 100, III-dik o. 86, IV-dik o. 77, V-dik o. 83, VI-dik o. 91, — és így 544 középt. tanuló.

3. Néptanoda. IV-dik elemi és polgári osztály 193, a III-dik el. t. két osztálya 184, a II-dik e. t. két o. 217, az I-ső e. t. két o. 253, — és így [847 elemi tanuló.

Mindenféle ref. főtanodai tanulók egytetemes száma tehát együtt 1749.

Közelebb következő nyilt levél küldetett be e lap szerkesztőségéhez: „Tisztelt szerkesztő ur! — Mindig fenntartja magát a panasz, hogy a magyar irodalom pártolása mind inkább apadóban van; nem mondom, hogy e panasz és vád méltatlan, de hogy arra némely irodalmi vállalkozók és kiadók igen sok okot szolgáltatnak, bátran merem állítani. Egy példa a sok közzül ez: még 1860 jun. az illető helyre juttattam két előfizetési díjt Werfer Széchenyi albumára; majd 3 év telt el azóta és sem az ígért albumokat meg nem kaptam, sem pénzem — ha jól emlékszem 10 frt — vissza nem küldetett. A magyar irodalom érdekében hasznos dolgot teend t. szerkesztő ur, ha az illetőket az ily eljárásért nyilatkozatra s az előfizetők kárpótlására felszólítandja. — Debreczen. 1862. Nov. 24. — K. J.“

E felszólalás első pontjára nézve lehetetlen el nem ismernünk, hogy azon lelkiismeretlenség, melylyel sok vállalkozó irodalmi ügyekben eljár, irodalmunknak igen nagy kárára van. Egpár év alatt temérdekre szaporodott azon irodalmi vállalatok száma, melyeknél az előfizetők pénze részben vagy egészen odaveszett. Mi elkerülhetlennek találjuk, hogy az eféle botrányok megszüntetése végett a magyar tudós társaság, Kisfaludytársaság, a fővárosi írók, és az irodalmi vállalkozók testülete közül valamelyik, vagy mindenik együtt módot keressenek, addig is, míg e tárgyban a nemzeti törvényhozás intézkednék. — A fenn forgó esetre és a hozzá hasonlókra nézve azonban megjegyezzük, hogy ha valamely vállalkozó (mint Werfer) megbukik, akkor az előfizető rendes követelővé vált irányában és jól teszi ha követelését, annak idejében a csódtömegnél bejelenti, mert ha ezt elmulasztotta, akkor aztán nincsen, a ki rajta segítsen.

Reszler társulatának két jelesebb tagja Benedek és Benedekné közelébb eltávoznak e társulattól. Szomorú hír ugy az előadások, mint a rendezésre nézve.

Holnap történik az írói segélyegylet javára rendezett sorsjáték huzása. Holnap délig jegyek kaphatók e lap szerkesztőségénél.

Őszinte nyilatkozat.

Tisztelt testvér hazafitársaim! — Életem körülményei a napokban elszóllitván szülővárosomból, miután egy pár hét múlva haza érkeztem és első gondomat: az isteni tiszteleten való megjelenést teljesítem, mindjárt elszomorodva hallám egy-két testvér lakostársamat így nyilatkozni: Bezzeg kedves collega volt beszéd és elégtelenség a miatt, hogy a napokban városunk régi szokása szerint a csapóutczai utcza kapitány tizedesek stb. választásakor, az utczai tizedességre egyik külvárosi becsületes polgártársunkat választottuk meg!

Őszintén megvallom, hogy e választásnak habár nem indítványozója, de meleg pártolója valék és az lettem volna, akármelyik részén lagnám is városunknak; azon elvből indulva ki, hogy a testvéries elismerő szeretetnek elválasztó határai közöttünk a jelenkorban már nem létezhetnek, és őszintén megvallom, hogy bár a fentebbi nyilatkozat sajnosan hatott rám, még sem állhattam meg hogy el ne mosolyodjam ily történeten, a 19-dik század második felében. —

Édes hazám nagyobb részét beutaztam, de azt a helyet nem ismerem, a hol a testvérpolgárok egymástól néhány lépésnyire, különben pedig ugyanazon városban lakván, az a néhány lépés oly elválasztó falat képezhetne közöttök, hogy egyik vagy másik testvér jó hazafiui viselete mellett, csak épen lakhelyének fakvése miatt, a város vagy utca bármelyik tisztességes szolgálatára érdemetlennek tekintethetnék. Budapestnek is vannak külvárosai, de számos évig volt ott tartózkodásom alatt soha sem hallottam, hogy a belvárosi polgár megbotránykozott volna, ha a külvárosból valamely arra méltó hazafit a város s utca tisztességes szolgálatára alválasztottak.

Voltak ugyan nekünk hajdanában a bel és külvárort egymástól elválasztó jelvényeink: az utca kapuk, a melyeken kívül lakott testvérhazafiak, a legméltóbb hazafiui viselet mellett is polgári jogot nem élvezhetének; de az újabb kor felvilágsodottabb szelleme elhordatá onnan azon korlátokat és utat nyitott arra, hogy a polgári jogok és kötelességek a város minden részén megosztassanak. A város széleire kitett sorompok mintha mind arra intenének, hogy a rajtok belől lakó minden jóra való hazafi azon egy polgároszoruhoz tartozik.

A jelen kor intő szózata, tisztelt testvéreim! azt mondja, hogy haladjunk előre! haladjunk testvériesen egyetértve, karöltve és egymást szeretve a miveltség áldástermő utain, a törvény és igazság határai közt. Áldja meg a Teremtő a közös édes hazát, hogy legyen virágzó boldog az idők végtelenéig. Ide legyen irányozva közös hazafiui buzgó igyekezetünk, az legyen mindenkor buzgó ohajtásunk! Sirunkig ugy légyen.

Sántha István.

Kimutatás

a debreczeni protestans lakosok által folyó 1862-dik évben megajánlott önkéntes egyházadó mennyiségéről, s ennek mi részletben lett befizetéséről, és fizetetlen levő hátralékáról utczánként.

Utca neve	Ajánlatott		Befizetett		Hátralékban	
	o. é. fr.	kr.	o. é. fr.	kr.	o. é. fr.	kr.
Hatvan	260	20	255	85	4	35
Péterfia	298	32	248	32	50	—
Csapó	483	96	337	45	146	51
Czegléd	471	69	420	9	51	60
Varga	378	28	348	98	29	30
Piacz	483	35	448	75	34	60
Összesen	2375	80	2059	44	316	36

F szerint befolyt a pénztárba 2059 f. 44 kr. o. é. mely összeg fordított az egyház belső hivatalnokai évi fizetésére, minthogy az egyháztartozási pénztár, a melyből volnának ezen fizetések teljesítendő, kifizetni nem volt képes; nem volt pedig képes részint azért, mert az egyházadó, miből azon pénztárba pénz folyt, az illető tartozók által be nem fizettetett, részint mert az egyházadó összege, ha mind egy fillérig pontosan befizettetnék is, azon kiadást mi ezen pénztárra vár, tetjesen nem fedezi. Debreczen. 1862. Nov. 12. Gőnyei Károly egyh. számvevő. Somogyi András pénztárnok.

Egyházi pénztárnok Somogyi András és egy. számvevő Gőnyei Károly urak által betérjett s a folyó évben a hitrokonokhoz elhordott aláírási iven az egyháztartozási pénztár felsegélésére gyűjtött önkéntes adakozásokról készített fentebbi kimutatás oly célból, hogy a kegyes adakozók mind a befolyt összegről, mind annak hová lett fordításáról s egyszersmind az egyházi közgyűlés által ezennel nyilvánított és jegyzőkönyvbe igtatott szives köszönetéről s hálás elismeréséről értesíttessenek, a Hortobágy című helybeli lapban kinyomatni s ezton nyilvánosságra juttatni rendeltetett.

Debreczen 1862 nov. 12. tartott Egyházi közgyűlésből
kiadta: Nagy Ferencz m. k.
egyházi főjegyző.

A szerkesztő izenete.

G. J-nek. — „Az Isten háza“ cz. költeményében csinos eszméket találok. — Sziveskedjék címét velem tudatni.

A „Távotakor“ és „A csodáló“ költeményeket alakjuk miatt nem közölhetem.

Piaczi árak nov. 25-kén.

Közép ár: 1 pozsonyi mérő tiszta buza 5 frt. 70 kr. — Kétszeres 3 frt. 20 kr. — Róz 2 frt. 15 kr. — Arpa 1 frt. 70 kr. — Zab 1 frt. 45 kr. — Tengeri 2 frt. 70 kr. — Köles 2 frt. 35 kr. — Kása 4 frt. 60 kr. — Egy mázsa szalonna 32—33 frt. — kr. — Egy font marhahús 16 kr.

Eladó széna.

3000 mázsa legjobb minőségű széna Nagyfaluban eladó, a hol egyszersmind épületek s téli legelő is használatba vehető. Értekezhetni Debreczenben ügyvéd Márton Lajos, vagy helyben Nagyfaluban a tulajdonos Bónis Barnabás ural.

II. Aradfelé

Arad	érk.	5	20	„	„
Gsaba	„	3	3	„	„
Mező-Túr	„	12	34	„	délu.
Szolnok	„	10	59	„	„
Czegléd	„	9	37	„	„
Bécs	ind.	6	25	„	reg.

I. Kassa és Nagyváradsfelé

Bécs	ind.	8	óra	—	perc	este
Czegléd	„	9	„	27	„	reg.
Szolnok	„	10	„	27	„	„
Püsp.-Ladány	„	1	„	26	„	délu.
Debreczen	„	3	„	—	„	„
Tokaj	„	5	„	25	„	„
Miskolc	„	7	„	24	„	este
Forró-Encs	„	8	„	44	„	„
Kassa	érk.	10	„	27	„	„
Püsp.-Ladány	ind.	1	„	58	„	délu.
B.-Ujfalu	„	3	„	13	„	„
Nagyvárad	érk.	4	„	38	„	„

IV. Arad Pest és Bécsfelé

Bécs	„	6	„	„	„	
Pest	„	8	„	37	„	
Czegléd	„	5	„	41	„	
Mező-Túr	„	4	„	18	„	
Szolnok	„	2	„	20	„	
Gsaba	„	11	„	59	„	
Arad	ind.	9	óra	33	perc	déle.

III. Kassa és Nagyváradról Pest és Bécsfelé

Kassa	ind.	5	óra	—	perc	reg.
Forró-Encs	„	6	„	25	„	„
Miskolc	„	7	„	52	„	„
Tokaj	„	9	„	35	„	„
Debreczen	„	12	„	12	„	délu.
Püsp.-Ladány	„	1	„	45	„	„
Szolnok	„	4	„	44	„	„
Czegléd	érk.	5	„	41	„	„
Pest	„	8	„	37	„	este
Bécs	„	6	„	—	„	reg.
Nagyvárad	ind.	10	„	6	„	déle.
B.-Ujfalu	„	11	„	34	„	„
Püsp.-Ladány	érk.	12	„	48	„	délu.
Czegléd	„	5	„	41	„	„

A közállomásokról indulás ideje, a minden pályaudvaron kifüggesztett részletes menetrendben van kimutatva.

A debreczeni vásárok alatt Czegléd és Debreczen között, a cs. k. szab. osztrák állam vasút társaság személyvonataihoz csatlakozólag, a személyvonatok mindkét irányban naponként kétszer fognak közlekedni; miről a részletes tudósítás annak idejében közzé fog tétetni.

A vasúthoz csatlakozó postakocsik indulnak:

Arad—Szeged.	Indulás Aradról naponként este 6 órakor Erkezés Aradra „ reggel 5 órakor. (Az utasok félétele nincsen korlátozva.)
Nagyvárad—Kolosvár.	Indulás Nagyváradról naponként este 6 és fél órakor. Erkezés Nagyváradra „ reggel 6 és háromnegyed órakor.
Nyíregyháza—Szathmár.	Indulás Nyíregyházáról vasárnap, szerdán és pénteken este 6 órakor. Erkezés Nyíregyházára heltfőn, szerdán és szombaton reggel 2 órakor.
Nyíregyháza—Beregszász.	Indulás Nyíregyházáról naponként reggel 7 órakor. Erkezés Nyíregyházára „ este 5 órakor.
Nyíregyháza—Nagybánya.	Indulás Nyíregyházáról heltfőn, kedden, csütörtökön és szombaton este 6 órakor. Erkezés Nyíregyházára vasárnap, kedden, csütörtökön és pénteken reggel 2 órakor.
Tokaj—S. A. Ujhely.	Indulás Tokajból naponként este 7 órakor. Erkezés Tokajba „ reggel 4 és fél órakor.
Kassa—Lőcse.	Indulás Kassáról naponként éjjeli 1 órakor. Erkezés Kassára „ éjjeli 12 és egyegy órakor.
Kassa—Przemysl.	Indulás Kassáról szerdán és szombaton délután 2 órakor. Erkezés Kassára heltfőn és pénteken délelőtt 10 órakor.
Kassa—Szigeth.	Indulás Kassáról naponként éjjeli 11 és háromnegyed órakor. Erkezés Kassára „ éjjeli 12 óra 50 perczkor.
Kassa—Munkács.	Indulás Kassáról naponként éjjeli 11 és háromnegyed órakor. Erkezés Kassára „ éjjeli 12 óra 50 perczkor.

Az igazgatóság.

Kiadó: a debreczeni Szinügyegylet.
Szerkesztő: Illés György.

Vasuti-menetrend érvényes 1862. decz. 1-től kezdve, az 1862/3. téli havakra.

HIRDETÉSEK.

Téli idény cikkek.

- 1-ször Ditmárféle Solár folyadék (Fluid) **lámpák**, a legújabb szerkezettel; melyek terjedelmes világosság — egyszerű és tiszta kezelés és főleg olcsóság mellett, utczák, folyosók, vendéglők, kávéházak, boltok, műhelyek s termék világítására különösen alkalmasok, — talpazattal, fali és függő szerkezettel 1, 2, 8, és több lángra;
- 2-szor a fentebbi lámpákhoz, finomított Solár **olaj**;
- 3-szor Ditmár mérsék olaj **lámpák**, konyhák, szobák s folyosók világítására;
- 4-szer Ezen lámpákhoz finomított Lámpa **olaj**.
- 5-ször Mind ezen lámpák kellékei, u. m. Phönix **lámpa belek** — villanyos **gyújtók** — üveg **golyók** — üveg **csövek** — **ollók** — üveg **tisztítók** — olaj **kannák**. stb.
- 6-szor Szoba padlat **fénymáz**, a legtartósabb, legegyszerűbb és legolcsóbb mód szobák és termék padlatait néhány óra alatt kifényesíteni, (nyomatott utasítással) és asztalos fénymáz.
- 7-szer Téli **csizmák**, női és gyermek **topánok** — szarvasbőr és toskin **keztük** — vadász **harisnyák** — Douxer harisnyák és **lábtük**, — alsó **nadrágok** és Douxer **íngék**, **szőnyegek**, **fakosarak** stb. Valamint más nörinbergi és egyéb diszezikkek jutányos áron kaphatók.

Szepessy Antalnál.

Hirdetmény.

Az Ausztria minden tartományaiban jó hírnevéről ismeretes, Németország első rangu orvosi egyetemei által megvizsgáltatott, és a magyarországi helytartótanács által kitünő alkalmazhatása miatt engedélyezett **Webere-féle**

egyetemes köszvényvászor;

mindenféle bajok: köszvény, rheumatismus (csuz), torokbajok, orbáncz, mindenféle láb vagy kézbeli görcsök és különösen vér-érdagadás, főbeli köszvény, dagadozott tagok, kimerülés és oldalnyílások ellen. a leggyorsabb sikerrel és a legnagyobb biztossággal használható szer.

Egy utasítással ellátott köteg ára 1 frt 5 kr. Kétszer oly erős, terheesebb bajok ellen 2 frt 10 kr. Ugy szintén a hires

párisi egyetemes tapasz

minden lehető sebek, elfagyott tagok és tyukszem ellen: a hozzá mellékelt utasítással 35 uj kr. nagyobb adagban 52 uj kr.

Kaphatók Debreczenben csupán

Rothschnek Károly orv. gyógyszer-tárában;

Aradon Probst J. F. urnál. Miskolczon Spuller A. urnál.

Hirdetmény.

Néhai Király Istváur hagyatékához tartozó Csapóutezai 361 számú 525 □ öl belsőtelkével, 12 1/4 hold külső földével 5000 afra becsült ház, — és jankai 27 kapa a szükséges épületekkel és szüretelő edényekkel együtt 1000 afra becsült szabad szőlő. — ugy a háznál találtató ingóságok folyó évi Decemberhó 15-kén d. e. 9 órakor a fentirtt számú háznál, — a vénkerti 3 nyilas 1262 □ öl kiterjedésű, pajtával és szüretelő edényekkel együtt 600 afra becsült szőlő f. évi Decemberhó 15-kén d. u. 2 órakor a helyszí-

nen, — ugyanazon hagyatékhoz tartozó Sextakerti 6 nyilas, pajtával és szüretelő edényekkel együtt 1800 afra becsült 1 hold és 910 □ öl kiterjedésű szőlő f. évi Decemberhó 16-kán d. e. 9 órakor a helyszínen, — a nagycserői 2500 afra becsült 8 boglyás kaszáló f. évi Decemberhó 16-án d. u. 2 órakor a helyszínen. — Végre a parlagi 24 nyilas épületekkel együtt 4000 afra becsült tanyaföld, az ottan levő gazdasági eszközökkel s egyéb ingóságokkal folyó évi Decemberhó 17-kén d. e. 9 órakor a helyszínen tartandó nyilvános árverésen el fognak adatni; az árverési feltételek Olah Károly ügyvéd urnál lévén megtekinthetők.

Kelt Debreczenben 1862. November 6.

59^{dik} ÁRJEJEGYZÉK

az „István“ gőzhengermalomban gyártmányairól.

(Debreczenben költségmentesen, készpénzfizetés mellett, osztály értékben, kötelezettség nélkül.)

A. asztali dara nagy szemű	14 frt.	40 kr	Rozsliszt 2-dik rendű	4 frt.	80 kr.
B. ugyanaz apró	14 "	40 "	00. árpakása	14 "	" "
C. dara középszerű	12 "	40 "	0. árpakása	13 "	" "
0. királyliszt	13 "	40 "	1. árpakása	11 "	" "
1. lángliszt	12 "	20 "	2. árpakása	9 "	" "
2. montliszt	11 "	" "	3. árpakása	6 "	50 "
3. zsemlyeliszt	9 "	80 "	4. árpakása	6 "	" "
4. fehérkenyérliszt 1-ső rendű	8 "	" "	Árpaliszt	2 "	40 "
5. ugyanaz 2-dik	7 "	" "	Dereze	2 "	40 "
6. barnakenyérliszt	5 "	40 "	Lábliszt	2 "	40 "
Kétszerliszt	6 "	30 "	Korpa	2 "	" "
Rozsliszt 1-ső rendű	7 "	20 "	Buzadi	2 "	80 "

Minden zsákért 1 frt. 5 kr. lefizetendő. E betétet azonban a vevő visszakapja, ha a zsákot, az elvitel napjától számított legfeljebb 3 hó alatt, hiba nélkül, bérmentesen visszazárítja.

Debreczen 1862 Nov. 6.